

ЗЛАТНА РУДА ЧАРЛСА СИМИЋА

Чарли је говорио течно српски језик, неафектирајући као већина оних који се отисну у свет на краћи или дужи период. Разговарали смо и дописивали се (више од двадесет година) искључиво на српском језику. Говорио је да откад су му умрли отац и мајка никада није причао српски с неким, па му је то причињавало посебно задовољство. Био је природан, непосредан и веома духовит човек. Волео је да прича о својим прецима, углавном договорштине из њихових живота. Баба по мајци му је била омиљени лик, често је препричавао како је била љута на Србе, грдила их и називала „будалама“ и „лудацима“ јер су били митомани и залуђеници, јер су се нереално односили према свету. И Чарли је умео, када нешто погрешити, да се љутне на себе, називајући се тада „лудим Србином“. Била је то живописна фамилија. Деда му је био свештеник, а отац инжењер који је у време рата отишао у Америку – био је хедониста, волео је да добро поједе и да запева. Чарли је умео да с њим или стрицем оде у кафану, седећи до јутра и наручујући јела једно за другим док се не преједу. Волео је да прича о храни и она је била једна од његових опсесивних тема (поред политике и политичара, тим, сматрао је, будалама које нам загорчавају живот) у његовим песмама и прози. Није чудо јер је знао шта је глад – хране није било ни у рату и дуго после рата, цветала је црна берза. Са млађим братом и мајком, оперском певачицом, избегао је из Југославије 1953. године, из трећег пута кришом прешавши из Словеније у Италију – једном су чак недељу дана провели у затвору, а потом отишли у Париз где су остали неколико година. И првих година у Америци био је више гладан него сит.

Прошао је типичан пут миграната, људи који и данас лутају светом тражећи срећно место за нормалан живот. Школовао се тако што је радио разне послове, а увече ишао на предавања. После много муке и труда, остварио је свој „амерички сан“. Био је од оних људи који се никада не жале, те се у њему није могла назрети никаква озлојеђеност и горчина. Напротив, био је задовољан човек и било је пријатно у његовом друштву. Два пута је доживео бомбардовање Београда, 6. априла 1941. и савезничко бомбардовање 1944. Једном приликом срео је извесног америчког песника који му је причао како је био у рату и како је бомбардовао Београд. Чарли је само рекао: „Па то значи да си ме ти бомбардовао.“ Ужаснут, Американац се извињавао Чарлију који је све то претворио у шалу, без имало осуде. Никада није писао о страху и трпљењу ни у време ратних ни током мигрантских година. Више је причао о договорштинама и несташлукима из дана када не би отишао у школу него би тумарао сам Београдом или се играо са друговима. Тих година је први пут чуо цез на неким излизаним плочама свога друга, а у биоскоп је ишао кад је могао, односно кад год је радио. Отуда његова неизмерна љубав према цезу и блузу, које је уживо после слушао по америчким салонима.

После таквих доживљаја и ситуација, његова слика света није могла бити целовита јер је настала на крхотинама стварног света. Отуда у његовој поезији можете срести пуне улице, ђубришта, отпад, стара гробља, мртвачнице, аветињски напуштен

град, собичке јефтених хотела, мале прљаве кафане, мрачна степеништа... У тој „ругоби призора” и у њиховој бизарности, Чарлс Симић као да је видео суштину света и трагичност људског постојања. Свет је за њега био „невидљива казнионица”. Његова поезија је настајала од крхотина стварности, на крилима имагинације. Симић је стваралачким умећем од стварног и фиктивног створио властиту, непоновљиву песничку космологију. Иако изграђена на позадини једног суморног света, његова поезија је пуна парадокса, апсурда, хумора и ироније, чиме је на један чудесан начин пружао наду сваком човеку, да је све могуће и да је свет истовремено застрашујући и диван.

Поезија Чарлса Симића представља „варљивост видљивог”, оно што говори „својом ћутњом”. Она нас убеђује да „ништа није онако како изгледа”. Зато његова поезија у нама буди откривалачку знатижељу пружајући нам задовољство неочекиваног. Отуда сматрам да су Чарлијеви читаоци они ретки трагачи за златном рудом који је и налазе.

*

Чарлс Симић је после емиграције више пута посетио бившу домовину Југославију. Први пут је у њој био 1972. долазећи са Струшких вечери поезије, а други пут је дошао на три месеца са породицом (захваљујући Фулбрајтовој стипендији), обишавши целу Југославију. Друговао је са Васком Попом, Иваном В. Лалићем, Мишом Павићем.

За време Милошевићеве владавине није желео да долази у Србију, а први пут је дошао 2006. године и одржао две незаборавне књижевне вечери. Домовину је поново посетио 2011. године, а онда и 2017. после примања „Златног венца” у Македонији. Тада је одржао и књижевне вечери у Новом Саду и Нишу. Његова књижевна гостовања се и данас препричавају и памте као невероватан доживљај, а била су незапамћено посећена. Нешто слично томе било би једино књижевно вече Јосифа Бродског двадесетак година раније.

*

Имала сам срећу да Чарлс Симић преводи моју поезију и тај рад на својим песмама никада нећу заборавити. То су најсрећнији тренуци у мојој књижевној каријери. До превођења је дошло случајно. Симићу сам послала 1988. године своју књигу песама *Приче и групе њесме*. После месец дана добила сам од њега разгледницу исписану мноштвом комплимената и његовом жељом да ме преводи. Почео је 2000/01. године, када смо и успоставили везу путем интернета, а моја књига *A Wake for the Living* у његовом преводу изашла је 2003. године у Минесоти, док је 2004. изашао репринт у *Bloodaxe Books*-у у Великој Британији. У то време смо се непрестано дописивали и о ономе што се дешавало у Србији, када смо имали велике демонстрације и коначно скинули Милошевића са власти. Свакодневно смо размењивали мејлове јер је Чарли желео да сваког тренутка буде упућен у дешавања. Тада смо већ постали пријатељи и остали то све до његовог одласка 9. јануара. Много сам научила о поезији дописујући се с Чарлијем, осећала сам се као да сам била на непрестаном *master class*-у. Дивно искуство. Не верујем у његов одлазак и још увек очекујем поруку или глас на телефону.